

2. august 2016

LABJ

Energistyrelsen
Amaliegade 44
1256 København K

Dansk Industri
Confederation of Danish Industry

Sendt pr. e-mail til: skn@ens.dk, eta@ens.dk,
mas@ens.dk, malib@efkm.dk og
subch@efkm.dk

DI's høringssvar: EU-Kommissionens forslag til byrdefordeling af EU's klimamål

DI takker for muligheden for at sende de foreløbige bemærkninger til denne høring om byrdefordeling på ikke-kvoteområdet fra Specialudvalget.

DI støtter op om EU's 2030-klimaramme og en fælles omkostningseffektiv indsats på tværs af medlemslandene og de enkelte sektorer. EU-Kommissionens forslag om et dansk ikke-kvotemål i 2030 på 39 pct. er blandt de højeste i EU og vil være en stor udfordring. Derfor vil DI opfordre regeringen til at gå ind i en aktiv dialog med EU-Kommissionen om at optimere mulighederne for at sikre fleksibilitet og størst mulig omkostningseffektivitet. Samtidig vil DI opfordre regeringen til at igangsætte en nærmere udredning af de praktiske, økonomiske og konkurrencemæssige effekter for erhvervslivet og de økonomiske, realistiske muligheder og risici i de enkelte sektorer i Danmark.

DI vil søge at bidrage hertil i de kommende måneder, eksempelvis med anbefalinger på transportområdet omkring indretning af afgiftsstrukturer mv. i fremtiden. DI har fornyeligt fremlagt anbefalinger herom i samarbejde med FDM.

DI vil også opfordre regeringen til at se på mulighederne for en fælles EU-indsats på eksempelvis bygningsområdet, transportområdet, VE i transport og energieffektivisering mv., som vil komme på bordet i de mange udspil fra EU-Kommissionen omkring EU's bygningsdirektiv mv. Forslag hertil vil følge de kommende måneder fra EU-Kommissionen som led i udmøntning af EU's Energiunion. Dette vil også have indflydelse på indsatsen på ikke-kvoteområdet.

En fælles og fair indsats i EU med afsæt i de forskellige direktiver vil være et udgangspunkt for en ambitiøs og omkostningseffektiv klimaindsats i medlemslandene, herunder i Danmark.

Med venlig hilsen

Lars Bach Jensen
Seniorchefkonsulent

Energistyrelsen
Amaliegade 44
1256 København K.

3. august 2016

Hørings svar vedrørende EU-Kommissionens meddelelse om byrdefordeling af EU's klimamål

Dansk Erhverv mener, at Danmark fortsat skal spille en væsentlig rolle i EU's bestræbelser for at imødegå klimaudfordringerne og opfylde forpligtelserne i den internationale klimaaf tale fra Paris.

Det er Dansk Erhverv opfattelse, at Danmark allerede er et af foregangslandene i bestræbelserne på at mindske udslippet af drivhusgasser og omstille energisystemet til vedvarende energi. Danmark har gennem årene leveret en stor indsats, og den ambitiøse danske klimapolitik har været ledsaget af omkostninger og har således udfordret Danmarks konkurrenceevne.

I relation til den fortsatte indsats ønsker Dansk Erhverv, at Danmarks forpligtelser skal være balancerede i forhold til andre landes, og at såvel den europæiske og nationale opfyldelse af klimaforpligtelser skal ske på en omkostningseffektiv og så vidt muligt teknologineutral måde.

Dansk Erhverv mener derfor, at den danske regering i de forestående forhandlinger om byrdefordelingen skal bestræbe sig på at opnå en mere jævn fordeling af forpligtelserne blandt landene end EU-Kommissionen har lagt op til.

EU-Kommissionens oplæg til Danmarks mål for reduktion af udslippet af drivhusgasser i de ikke kvotebelagte sektorer er således relativt højt og ligger noget over gennemsnittet for EU-landene. Fastsættelsen af målet afspejler desværre ikke, at Danmark allerede har ydet en stor indsats og foretaget betydelige investeringer i omstilling af energisystemet og i andre tiltag, der mindsker udslippet af drivhusgasser.

Den markante differentiering af oplægget til de enkelte nationale mål medfører en udtalt risiko for, at klimaindsatsen ikke bliver omkostningseffektiv. Det skyldes, at lande med de største forpligtelser kan blive tvunget til at gennemføre tiltag, der er uforholdsmæssigt dyre i forhold til omkostningerne til indfrielse af reduktionsforpligtelsen i EU under ét.

Den europæiske klimainsats skal være omkostningseffektiv, så indsatsen koncentrerer sig om de initiativer, der giver den største reduktion i forhold til omkostningerne. Det kan ske ved i højere grad at muliggøre, at indsatsen kan ske ud fra en samlet EU-betragtning.

Der bør ligeledes gælde et princip om omkostningseffektivitet angående fordeling af de endelige danske reduktionsforpligtelser blandt de sektorer, der er på tale. Klimainsatsen skal være sektorneutral og ikke indebære særlig beskyttelse eller forfordeling af bestemte erhverv.

Med venlig hilsen

Søren Büchmann Petersen
Energipolitisk chef

Klima-, Energi-, og Bygningsministeriet
Energistyrelsen
Amaliegade 44
1256 København K

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar er afsendt elektronisk til jtj@ens.dk; skn@ens.dk; eta@ens.dk; piv@ens.dk og hao@ens.dk

Høring i Klima-, Energi- og Bygningspolitisk specialudvalg af Håndtering af landbrug og LULUCF i rammerne for EUs 2030 klima- og energipolitik frem mod 2030

Landbrug & Fødevarer har modtaget Kommissionens spørgeskema til høring i regi af Klima-, Energi- og Bygningspolitisk Specialudvalg.

Indledningsvist skal understreges, at der er tale om en sag af absolut højeste prioritet for Landbrug & Fødevarer, da spørgsmålet i meget høj grad kan sætte rammerne for udviklingen i den danske og den europæiske landbrugsproduktion frem mod 2030.

Regeringen opfordres i den forbindelse også til at sende det danske regeringssvar i høring, inden det sendes til Kommissionen.

Som følge af sagens vigtighed vil Landbrug & Fødevarer også svare Kommissionen direkte.

I forlængelse af dette høringssvar henvises også til det parallelle høringssvar vedrørende medlemslandenes drivhusgasreduktionsmål i ikke-kvotebelagte sektorer 2021-30, der ligeledes er afgivet til Specialudvalget dd.

Det Europæiske Råd viser forståelse for sektorens egenart

Landbrug & Fødevarer finder, at konklusionerne fra Det Europæiske Råd oktober 2014 viser en god forståelse for landbrugs- og arealanvendelsessektorens egenart.

Landbrug & Fødevarer deler opfattelsen af, at EU bør arbejde for en bæredygtig intensiv produktion af fødevarer, der tager hensyn til den globale fødevarer sikkerhed, livet i landområderne og omstillingen til en bæredygtig og cirkulær bioøkonomi.

Vi noterer os, at Kommissionen i sin høring bemærker, at en mere effektiv arealanvendelse internt i Europa kan reducere den afledte drivhusgasudledning i tredjelande uden for Europa. Denne opfattelse deler vi fuldt ud, og vi vil i den forbindelse henstille til, at revideringen af den danske miljøregulering fremskyndes.

Behov for dansk konsekvensanalyse

Det er helt afgørende, at regeringen iværksætter en grundig konsekvensanalyse af de samfunds- og erhvervsøkonomiske omkostninger ved de forskellige scenarier givet forskellige mulige reduktionsforpligtelser. Konsekvensanalysen skal laves med inddragelse af det berørte erhverv og deles med Folketinget, således at det danske forhandlingsmandat kan afgøres på et kvalificeret og oplyst grundlag.

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Med en eksport på over 148 milliarder kroner årligt og med 183.000 beskæftigede repræsenterer vi et af Danmarks vigtigste eksporterhverv.

Ved at nytenke og synliggøre erhvervets bidrag til samfundet sikrer vi vores medlemmer en stærk placering i Danmark og globalt.

At der er tale om en sag med stor økonomisk betydning for Danmark kan ses af de samfundsøkonomiske beregninger i det reviderede grund- og nærhedsnotat til Folketinget om NEC-direktivet (MIU Alm.del Bilag 255). Det fremgår her, at landbrugets omkostninger til en foreslået metanreduktion på 24 pct. fra 2005 til 2030 vil udgøre 2,8 milliarder kroner årligt, mens de samfundsøkonomiske omkostninger anslås til 3,9 milliarder kroner årligt.

Landbrug & Fødevarer har beregnet den tabte eksportværdi alene i mejerisektoren som følge af det pågældende metanmål til 13 milliarder kroner årligt, hvilket kan opgøres i et tab af en eksisterende eksport på 3 milliarder kroner og et tabt vækstpotentiale på 10 milliarder kroner.

Håndteringen af landbruget i EU's klimapolitik rækker videre end blot metan, og det er derfor klart, at der er tale om en sag, hvis betydning for Danmark sandsynligvis skal tælles i et tocifret milliardbeløb årligt. Der bør derfor ikke være tvivl om behovet for et særdeles gennemarbejdet beslutningsgrundlag.

Energistyrelsens opmærksomhed henvises også til rapporten fra Joint Research Centre (2015) om "An economic assessment of GHG mitigation policy options for EU agriculture". Denne rapport slår tydeligt fast, at høje europæiske reduktionsmål i landbrugssektoren ikke vil kunne opfyldes uden en betydelig nedgang i landbrugsproduktionen, og at denne produktionsnedgang vil blive modsvaret af stigende produktion andetsteds i verden, dvs. carbon leakage.

Nettoresultatet af dette er, at de globale udledninger stort set vil være uforandrede trods europæiske drivhugasreduktioner.

For Danmark peger modelleringen i scenariet med de største reduktionsforpligtelser og den mindste fleksibilitet – dvs. det scenarie, der ligger tættest på en uændret videreførelse af den nuværende klimaarkitektur – på meget store udfordringer for produktionen i forhold til referencescenariet:

	Bestand/areal	Produktion
Oksekød	- 82 pct	- 50 pct
Mælk	- 26 pct	- 25 pct
Korn	0,5 pct	- 0,4 pct
Svinekød	- 14 pct	- 14 pct

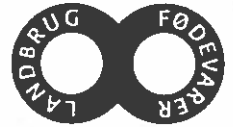
En reduktion af oksekødbestanden med 82 procent og en reduktion af mælkeproduktionen med 25 procent vil i sagens natur have meget store konsekvenser for økonomi og beskæftigelse i Danmark.

Hvis dette ikke reducerer de globale udledninger, men blot flytter produktionen til mindre klimaeffektive dele af verden, er en sådan udvikling helt uanstændig.

Landbrug i det fremtidige 2030-regime

Landbrug & Fødevarer vil opfordre regeringen til at arbejde for en løsning, der sikrer incitamenter til, at landbrugsproduktionen foregår, hvor den er mest klimaeffektiv, og til at sektorens bidrag til europæiske drivhugasreduktioner sker mest muligt omkostningseffektivt.

Det vil være til fordel for Danmark og dansk landbrug, der er blandt de allerbedste i Europa til at producere fødevarer med en lav klimabelastning.

Ovennævnte analyse fra Joint Research Centre viser (s. 46), at der er meget stor forskel på de marginale reduktionsomkostninger i forskellige europæiske regioner, og at Danmark med en reduktionsomkostning i landbruget på anslået 66 euro per ton CO2 ligger i den absolut højeste ende.

Det vil derfor være en billigere europæisk klimapolitik, hvis reduktionerne placeres i regioner, hvor prisen for reduktioner er langt lavere.

Det er meget vanskeligt at sikre, hvis den nuværende klimaarkitektur videreføres. Det gælder i særdeleshed, når man igen har valgt en fordelingsnøgle for byrdefordelingen baseret på BNP per indbygger.

Det er derfor vores klare opfattelse, at den mest omkostningseffektive løsning vil være et nyt fælleseuropæisk system for landbruget.

I forhold til Kommissionens tre skitserede muligheder anbefaler vi derfor *option 2*, der indebærer en ny 'tredje søjle' i EU's klima- og energipolitik bestående af landbrug og LULUCF.

Denne søjle vil sikre balancen mellem de sektorenes nødvendige drivhusgasreduktioner og ydelser, som sektorerne leverer, herunder fødevarer, energi, biomaterialer mv.

En særskilt arealanvendelsessøjle vil også gøre det muligt i højere grad at anvende de eksisterende fælleseuropæiske systemer i sektoren – CAP'en – i sammenhæng med klimainsatsen.

Ønskes ovennævnte uddybet er I velkomne til at kontakte undertegnede, ligesom vi fra Landbrug & Fødevarers side gerne vil forbeholde os muligheden for at vende tilbage med yderligere kommentarer, hvis vi finder det nødvendigt.

Med venlig hilsen

Mikkel Stein Knudsen
Seniorkonsulent

Klima / Energi / Planter

D +45 3339 4657

M +45 3083 1063

E msk@if.dk

Susanne Bo Christensen

Til: Susanne Bo Christensen
Emne: VS: Dansk Byggeri svar til: SPU-høring (frist 3. august kl. 12): Europa-Kommissionens forslag til byrdefordeling af EU's klimamål

Fra: Camilla Damsø Pedersen [<mailto:cdp@danskbyggeri.dk>]

Sendt: 2. august 2016 14:30

Til: Stefan Krüger Nielsen; Erik Tang; Maria Samuelson; Mads Dalum Libergren; Susanne Bo Christensen

Cc: Michael H. Nielsen

Emne: Dansk Byggeri svar til: SPU-høring (frist 3. august kl. 12): Europa-Kommissionens forslag til byrdefordeling af EU's klimamål

Til Energistyrelsen/EKFM

Dansk Byggeri takker for nedenstående høring.

EU skal samlet set reducere udslippet af drivhusgasser med mindst 40 % i 2030, heraf med 30 % i den såkaldte non-ETS sektor set i forhold til 2005. Kommissionens forslag indeholder en række muligheder for "fleksibilitet", og Dansk Byggeri ser en risiko for, at disse udvander de 30 % reduktioner i non-ETS sektoren i 2030. Dansk Byggeri vil derfor gerne opfordre regeringen til at se kritisk på bl.a. forslaget om modregning af reduktioner ved brug af LULUCF, "5-% salg af reduktionskrav til andet land samt muligheden for at overføre reduktioner fra år til år.

Det fremgår af Kommissionens forslag, at Danmark skal reducere CO₂-udledningen med 39 % frem til 2030. Målkravet er et vigtigt skridt på vejen mod et Danmark uafhængigt af fossile brændsler i 2050. Dansk Byggeri mener derfor også, at Danmark bør prioritere sin indsats nationalt for at nå klimakravet, ellers er der en risiko for, at omstillingen til et fossilt uafhængigt Danmark forsinkes og fordyres.

Der er rigtig mange potentialer for varmebesparelser især ved energirenovering af bygninger fra før 1980, og Dansk Byggeri vil derfor gerne opfordre regeringen til også at fokusere indsatsen i non-ets sektoren her. Udskydes indsatsen er der en risiko for, at den fordyres, hvis energiforbedringer ikke foretages samtidig med, at bygningerne alligevel løbende renoveres.

Dansk Byggeri har i lyset af den meget korte høringsfrist ikke yderligere bemærkninger til høringen.

Venlig hilsen

Camilla Damsø Pedersen

Chefkonsulent

Erhvervspolitisk afdeling

Tlf. direkte: 72 16 02 24 · Mobil: 23 28 49 13

**dansk
byggeri**

Vi samler byggeri, anlæg og industri

Norre Voldgade 106 · 1358 København K
www.danskbyggeri.dk · [Abonner på nyheder](#)

Dok. ansvarlig: CSJ
Sekretær:
Sagsnr: s2013-536
Doknr: d2016-11055-3.0
03-08-2016

Dansk Energis høringssvar til SPU-høring om Kommissionens forslag til byrdefordelingen mellem EU's medlemslande fsva. drivhusgasudledninger fra ikke-kvotebelagte sektorer

Dansk Energi takker for muligheden for at kommentere på Kommissionens forslag om reduktion af drivhusgasemissioner i de sektorer, der ikke er underlagt EU's kvotehandelsystem (ETS).

Som ansvarlig for 60 procent af EU's emissioner af drivhusgasser, er reguleringen af de ikke kvotebelagte sektorer afgørende for at nå EU's klimamål 40 procent reduktion i 2030 og for at realisere det langsigtede EU mål om en reduktion af de samlede drivhusgas udledninger med 80-95 procent i 2050 ift. 1990. Derfor støtter Dansk Energi den fortsatte anvendelse af nationale mål for de omtalte sektorer i perioden 2021-2030.

Dansk Energi finder endvidere, at der er vigtige synergier mellem opfyldelse af den kommende danske forpligtelse for de ikke-kvotekomfattede sektorer og opfyldelse af eksisterende mål om uafhængighed af fossile brændsler i 2050 og udvikling af et lav emissionssamfund.

I forlængelse heraf bør Danmark tilsigte at indfri en størst mulig andel af vores 2030-målsætning gennem blivende initiativer og løsninger, som også efter 2030 kan bidrage til Danmarks langsigtede klima- og energimål – dog under hensyntagen til samlet samfundsøkonomi i de implementerede løsninger, samt danske virksomheders konkurrencesituation og -evne.

Dansk Energi vil benytte lejligheden til at pege på de oplagte muligheder for at udnytte de synergier, der er mellem en elsektor med hastigt faldende CO₂-intensitet, og de sektorer, der skal levere ovenstående mål. Dansk Energi minder i den forbindelse om, at vedvarende energi ventes at dække mindst 80 procent af el- og fjernvarmeforsyningen i Danmark allerede i 2020, og at CO₂-udledningen fra energisektoren vil falde yderligere frem mod 2030.

I forhold til transportsektoren er den kommende evaluering af afgiftsindfasningen for elbiler en oplagt mulighed for at revurdere effekten heraf på udrulningen af elbiler og understøttende infrastruktur i Danmark. På tilsvarende vis er det i bygningssektoren oplagt at fortsætte og intensivere indsatsen for at udrulle varmepumper, ligesom intelligente løsninger i form af *demand response* og *home automation* bør understøttes.

At bygge bro mellem energisektor, transport og individuel opvarmning er hertil en effektiv vej til at reducere EU's samlede importafhængighed af energi, et mål som også er centralt ift. EU's energiunion.

Dansk Energi har følgende konkrete kommentarer til Kommissionens udspil, som har relevans for Regeringens position ved forhandlingerne i EU's ministerråd

- Dansk Energi finder, at Kommissionens forslag på rimelig vis afspejler de mål og kriterier, som Det Europæiske Råd opsatte for forslaget i oktober 2014 og bekræftede i marts 2016.
- **Dansk Energi bakker op om fortsættelse af modellen med årlige reduktionsmål**, som vil understøtte tidlig indfasning af de nødvendige initiativer for at nå det langsigtede mål i 2030. En tidlig indikation af, hvordan forløbet vil være i de enkelte medlemslande vil være nyttigt i den sammenhæng.
- **Dansk Energi er bekymret over, at Kommissionen først i 2027 vil foretage den første kontrol** af, hvorvidt medlemslandene overholder deres årlige forpligtelser. Det vil være oplagt at lade det første compliance check være sammenfaldende med midtvejsevalueringen af forordningen, som skal finde sted i 2024.
- I forhold til brug af fleksibilitet med de kvotebelagte sektorer og LULUCF kan dette være fornuftigt i et begrænset omfang. Det bør dog understreges, at i forhold til både Danmarks og EU's langsigtede målsætninger om dekarbonisering, vil anvendelse af fleksibilitet blot udskyde de nødvendige investeringer i de ikke kvotebelagte sektorer til efter 2030. Der skal også understreges vigtigheden af at vælge en opgørelsesmetode for LULUCF udledninger der bevarer den miljømæssige integritet af systemet.

Dansk Energi takker for muligheden for at komme til orde og stiller sig til rådighed for at besvare spørgsmål og give yderligere input til processen.

Med venlig hilsen

Cassia Simons Januario
Konsulent, Dansk Energi

92-gruppen

Svanevej 12, 3. sal, 2400 KBH NV
Tlf: 21 72 79 57
e-mail: tdc@92grp.dk
Website: www.92grp.dk
Koordinator: Troels Dam Christensen

92-gruppens hørings svar til Europa-Kommissionens forslag til byrdefordeling af EU's klimamål for de ikke-kvotebelagte sektorer (med forbehold for en meget kort høringsfrist).

København 3. august 2016

EU's byrdefordelings beslutning er et vigtigt element af EU's samlede klimaindsats efter Paris. Hvordan byrdefordeling håndteres bør derfor ikke blot ses som et internt anliggende for de 28 EU-lande. Klimaændringerne rammer globalt og rammer særligt mennesker i de fattigste lande og bidrager til migration og ustabilitet. Det er afgørende at Danmark spiller en aktiv rolle internt i EU for, at EU hæver sit overordnede ambitionsniveau på klimaområdet, så det matcher ambitionsniveauet i Paris og så flere EU-lande accelererer deres grønne omstilling.

Overordnet set mener 92-gruppen, at Europa-Kommissionens forslag til byrdefordeling af EU's klimamål for de ikke-kvotebelagte sektorer er for uambitiøst. Konkret peger 92-gruppen på de følgende fem problemer:

1. Det overordnede mål er sat for lavt,
2. Smuthuller i den indbyggede fleksibilitet udvander forslaget yderligere,
3. Udgangspunktet for beregningen af klimakravene tilgodeser de få lande, som ikke kommer til at opfylde non-ETS-målene for 2020,
4. Der mangler jvf Parisaftalen en mekanisme til at hæve reduktionsmålene løbende
5. Der er et for stort tidsinterval mellem udførelse af kontrol med medlemsstaternes målopfyldelse.

1. EU's overordnede reduktionsmål for non-ETS i 2030 bør hæves fra 30% til minimum 45%
EU har forpligtet sig til Paris-aftalen, der hæver ambitionsniveauet for beskyttelsen af vores klima. Ifølge aftalen skal stigningen i den globale gennemsnitstemperatur i forhold til præ-industrielt niveau holdes et godt stykke under 2°C samt en opfordring til at begrænse stigningen til 1,5 grad. EU's plan for at reducere drivhusgasudledningen mellem 2020 og 2030 bør være i tråd hermed.

EU-Kommissionens forslag om et EU-mål på 30% reduktion i 2030 ift. 2005 i de ikke kvotebelagte sektorer er ikke tilstrækkeligt til at indfri målet om at holde temperaturstigningerne et godt stykke under 2°C. Reduktionsmålet for non-ETS-sektorerne bør understøtte en udvikling mod en samlet reduktion af drivhusgasudslippet i EU på minimum 95% i 2050 sammenlignet med 1990-niveau, hvis Paris-aftalen skal efterleves. Derfor bør reduktionsmålet for non-ETS-sektorerne hæves til minimum 45% ift. 2005.

2. Den såkaldte fleksibilitet bør minimeres og Danmark bør undlade selv at gøre brug af disse smuthuller

EU-Kommissionens forslag indeholder bestemmelser for fleksibilitet, der i realiteten er smuthuller, som udvander forslagets målopfyldelse.

2.1 Overskud af ETS-kvoter skal ikke kunne overføres til non-ETS-sektorerne

Ifølge artikel 6 I forslaget kan ni medlemsstater, herunder Danmark, overføre 100 mio. ETS-kvoter til non-ETS-sektorerne, så disse sektorer kan reducere mindre:

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling, er et samarbejde mellem 25 danske miljø- og udviklingsorganisationer.
92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i hele verden.

92-gruppen består af: Afrika Kontakt, Amnesty, Care Danmark, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk International Bosætningservice, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark, Det Økologiske Råd, FN-forbundet, Folkekirkens Nødhjælp, Grønpeace, IWGIA, Kvindernes U-landsudvalg, Klimabevægelsen Landsforeningen for Økosamfund, Mellemføleligt Samvirke, Natur og Ungdom, Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net, Rød Orangutangen, Sex&Samfund, U-landsforeningen Svalerne, U-landsorganisationen Ibis, VedvarendeEnergi, Verdens Skove, WWF Verdensnaturfonden, Dansk Røde Kors (observatør).

Art 6: "Member States that may have a limited cancellation of up to a maximum of 100 million EU ETS allowances as defined in Article 3(a) of Directive 2003/87/EC collectively taken into account for their compliance under this Regulation are listed in Annex II to this Regulation."

ETS-smuthullet giver Danmark mulighed for at udlede 2 % mere i non-ETS-sektorerne end forslaget ellers ville have tilladt. Danmark og de 8 andre medlemsstater kan på denne måde sige, at de reducerer udledningen i non-ETS-sektorerne, hvor de reelt blot overfører ETS-kvoter. ETS-smuthullet vil betyde at den strukturelle udvikling af Danmarks non-ETS sektorer kommer bagud i omstillingen til lavemissionssamfund.

Det er også vigtigt at pointere, at overførelsen af ETS-kvoter til non-ETS-sektorerne ikke vil løse problemet med overudbud af ETS-kvoter og den deraf følgende lave pris. Dette er et strukturelt problem, der skal løses ved permanent at trække overudbuddet af kvoter ud af ETS. Så længe der er et stort overskud af ETS-kvoter, vil denne mekanisme reelt føre til større udledninger af drivhusgasser, da de øgede udledninger i non-ETS sektorerne ikke bliver modsvaret af reduktioner under ETS'en.

2.2 Brugen af "carbon sinks" skal ikke erstatte fossile drivhusgasreduktioner i non-ETS-sektorerne
Ifølge artikel 7 i forslaget kan medlemsstater i varierende grad erstatte reduktioner i non-ETS-sektorerne med netto-optag af kulstof i skov og land (den såkaldte LULUCF-sektor):

Art. 7: "To the extent that a Member State's emissions exceed its annual emission allocations for a given year, a quantity up to the sum of total net removals and total net emissions from the combined accounting categories of deforested land, afforested land, managed cropland and managed grassland referred to in Article 2 of Regulation [ ] [LULUCF] may be taken into account for its compliance under Article 9 of this Regulation for that year..."

Kulstof-optag gennem LULUCF kan ikke kompensere for fortsatte fossile udledninger i non-ETS-sektorerne. Det skyldes bl.a., at kulstof-optaget ikke er permanent. Jord og skove kan lagre store mængder af kulstof, det man på engelsk kalder "carbon sink". Men den lagrede kulstof kan blive frigivet igen, både som følge af menneskelige aktiviteter og som følge af skadedyr, sygdomme, skovbrande og lignende naturlige hændelser, der ligger uden for menneskelig kontrol.

Derudover er data-usikkerheden høj. Det er svært at måle optaget af kulstof i naturens "carbon sinks". Derudover er det svært at vurdere, hvor meget af kulstof-optaget, der kan tilskrives menneskelig aktivitet.

Disse forhold betyder, at der er stor risiko for, at effekten af kulstof-optag overvurderes. Det er derfor vigtigt, at kulstof-optag gennem LULUCF ikke erstatter fossile reduktioner i non-ETS-sektorerne.

Sink-smuthullet giver Danmark mulighed for at udlede 4 % mere i non-ETS-sektorerne end forslaget ellers ville have tilladt. Sink-smuthullet hæmmer ligeledes den strukturelle udvikling i non-ETS-sektorerne, der er nødvendig for, at Danmark, og øvrige medlemsstater, kan omstille sig til et lavemissionssamfund.

Endelig er det afgørende, hvis vi skal have nogen chance for at begrænse temperaturstigningen til 1.5 grad, at alle fossile udledninger helt udfases, mens særligt skovenes evne til at binde kulstof skal forbedres markant. Derfor er det helt grundlæggende uacceptabelt at opfatte skov og lands evne til at optage kulstof som mulig kompensation for fortsat brug af fossile brændsler.

2.3 Overskud af non-ETS-kvoter fra den nuværende periode (2013-2020) skal ikke kunne overføres til næste periode.

Medlemsstaterne forkastede på ministerrådsmødet i oktober 2014 muligheden for at overføre non-ETS-kvoter fra den nuværende periode til perioden 2021-2030. Det er essentielt, at dette smuthul ikke igen gøres muligt i forslaget i løbet af de kommende forhandlinger.

Næsten alle medlemsstater forventes at over-implementere deres non-ETS reduktions-mål for 2020. Denne overimplementering kan føre til et overskud af non-ETS-kvoter på det, der svarer til mere end 1500 mio. tons CO₂. Dertil skal medregnes landenes nuværende mulighed for at benytte sig af CO₂-kreditter, der kan resultere i et yderligere overskud på 750 mio. ton CO₂ i 2020.

Hvis EU tillader, at dette overskud af kvoter kan overføres til den næste periode, vil medlemsstaterne samlet set ikke skulle gøre noget ekstra for at nå 2030-målet.

De massive smuthul-problemer i forslaget erkendes direkte af EU-kommissionen:

"... it is assumed actions are taken to effectively achieve the -30% target in 2030. But notably the build-up of large surpluses early on can increase the risk that this is not the case, and that there are not enough reductions later in the period. Emissions might actually increase above target, with surpluses from early in the period being used for compliance later in the period. This would mean that the 2030 target of -30% would be missed and of course this risk is larger with a large build up early on in the period of large surpluses." (EU-kommissionens fremhævning, Impact assessment, s52)

http://ec.europa.eu/clima/news/docs/20160720__impact_assessment_1_en.pdf

Af hensyn til at sikre EU's samlede målopfyldelse i perioden til 2030, og af hensyn til at muliggøre opfyldelse af skrappe mål i fremtidige perioder opfordrer 92-gruppen på det kraftigste Danmark til at arbejde på at lukke de nævnte smuthuller, og opfordrer Danmark til ikke selv at benytte disse.

3. Lande der ikke opfylder deres non-ETS-mål for 2020 skal ikke "belønnes"

Det følger af artikel 4 i EU-Kommissionens forslag at: *"...each Member State shall ensure that its greenhouse gas emissions in each year between 2021 and 2029 do not exceed the level defined by a linear trajectory, starting in 2020 on the average of its greenhouse gas emissions during 2016, 2017 and 2018"*

Dette vil betyde, at de få lande, som ikke opfylder non-ETS-reduktionsmålet i 2020, bliver "belønnet" herfor. Derfor anbefaler 92-gruppen, at Danmark arbejder for en ændring af forslaget, der specificerer, at ovenstående kun gælder for lande, der opfylder deres reduktionsmål i 2020. For de få lande, der ikke opfylder 2020-målet, skal deres reduktionsmål for 2030 i stedet beregnes på baggrund af niveauet for deres non-ETS 2020-mål.

4. Der bør indbygges en mekanisme, som sikrer, at klimaambitionen øges mindst hvert femte år

Det følger af artikel 14, at *"The Commission shall report to the European Parliament and to the Council by 28 February 2024 and every five years thereafter on the operation of this Regulation, its contribution to the EU's overall 2030 greenhouse gas emission reduction target and its contribution to the goals of the Paris Agreement, and may make proposals if appropriate"*.

Denne bestemmelse bør omformuleres, så det tydeligt fremgår, at EU, på baggrund af den seneste klimaforskning og eksisterende teknologi, hvert femte år skal hæve sine klimaambitioner. Allerede i 2018, i forbindelse med den første globale "stocktake" af ambitionsniveauet, forventer vi, at EU står klar til at hæve målene. Reduktionsmålene for non-ETS-sektorerne skal i den forbindelse justeres, så de flugter med det nye ambitionsniveau i Paris-aftalen. Danmark bør derfor presse på for, at det skrives ind i forslaget.

5. Kontrollen bør foregå årligt og ikke hvert femte år

EU-Kommissionens forslag indebærer, at den omfattende gennemgang af medlemsstaternes drivhusgasudledning og kontrollen af om medlemsstaterne efterlever de fastsatte krav kun bliver foretaget hvert femte år og ikke årligt, som det hidtil har været tilfældet:

"...the comprehensive review of Member States' GHG emissions inventories and the actual compliance check will be organised every 5 years instead of annually. The Commission would perform two compliance checks, in 2027 (for the years 2021-2025) and in 2032 (for the years 2026-2030)". (forslaget s8)

Den første kontrol vil således først blive gennemført i 2027, hvilket er alt for sent, hvis kontrollen viser, at medlemsstaterne ikke vil nå deres 2030 mål for non-ETS-sektorerne uden ekstra politiske tiltag.

Medlemsstaterne har brug for tid til at rette op, hvis kontrollen viser, at de ikke holder kursen mod målet i 2030. Derfor bør kontrollen og den omfattende gennemgang af medlemsstaternes drivhusgasudledning foregå årligt.

Med venlig hilsen

Troels Dam Christensen

Koordinator for 92-gruppen, der i denne sag er tegnet af:

CARE

Danmarks Naturfredningsforening

Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark

Det Økologiske Råd

Greenpeace

Klimabevægelsen

Miljøorganisationen VedvarendeEnergi

Verdens Skove

WWF Verdensnaturfonden

København den 3.8.2016

Til: skn@ens.dk, eta@ens.dk, mas@ens.dk,

malib@efkm.dk og subch@efkm.dk

Det Økologiske Råds høringssvar til høring om EU-Kommissionens forslag til byrdefordeling af EU's klimamål

Det Økologiske Råd takker for invitationen til at afgive et høringssvar til brug for udarbejdelsen af forslag til regeringens grund- og nærhedsnotat.

Vi finder generelt, at forslaget fra EU-Kommissionen på en række punkter knap nok flugter med rådsbeslutningen om, at EU samlet set skal reducere udslippet af drivhusgasser internt med mindst 40 % i 2030 heraf med 30 % i den såkaldte non-ETS sektor set i forhold til 2005.

Samtidig lever beslutningen om at reducere internt med mindst 40 % i 2030 ikke op til EU's vedtagelse om at reducere udslippet med 80 – 95 % i 2050. Og dermed heller ikke til Paris vedtagelsen om at begrænse temperaturstigningen til et godt stykke under 2 grader og arbejde på at begrænse den til 1,5 grader. Denne betyder, at EU skal havne i den øverste del af intervallet 80-95% i 2050.

Hertil kommer mulighederne for "fleksibilitet" en række steder i forslaget, som ydermere risikerer at udvande opnåelsen af de 30 % reduktion i non-ETS sektoren i 2030.

Det Økologiske Råd støtter grundlæggende det fremsendte fælles høringssvar fra 92-gruppen, men vil gerne fremkomme med følgende yderligere kommentarer, idet der dog kan forekomme gentagelser:

Fastlåsning af reduktionskrav i non-ETS frem til 2030

Det har været et stort problem i de bindende reduktionskrav i EU frem til 2020 at der ikke har været indlagt en justeringsmulighed. Hermed har EU-landene så at sige nået for lidt i perioden frem mod 2020, og har dermed skubbet en betydelig større opgave foran sig frem mod både 2030 og især mod 2050.

Dette forslag indeholder desværre heller ikke en opjusteringsartikel for reduktionskravene. Til trods for at Paris vedtagelsen faktisk viser, at EU skal reducere med mere end 40 % samlet set frem mod 2030 – og dermed også mere end 30 % i non-ETS.

Men på nuværende tidspunkt ser det ikke ud til at landene kan blive enige om nødvendige højere reduktionsmål for EU generelt og for non-ETS specifikt. Derfor er det nødvendigt at indsætte en "strammingsartikel" som muliggør forøgelse af reduktionskravene, så man kan nå en samlet reduktionsindsats i EU på op mod de 95 % i 2050, jfr. ovenfor.

Fastlæggelse af reduktionsmål efter landenes BNP

EU-landene har besluttet, at reduktionsforpligtelserne skal fordeles efter de enkelte landes BNP, og dermed også efter landenes økonomiske formåen – uden det store hensyn til de faktiske reduktionspotentialer i non-ETS og dermed de forbundne omkostninger ved reduktionsindsatsen.

Herved har man i realiteten aftalt, at de økonomisk stærke lande skal gå forrest og vise vejen for omkostningseffektive reduktioner, som herefter kan implementeres i alle lande.

Denne fastlæggelse med stort fokus på BNP ser bl.a. ud til have medført behov for en handelsmekanisme for reduktioner i non-ETS, hvilket kan udvande målopfyldelsen. På den anden side erkender vi, at det er det politiske kompromis man kunne opnå, og vores følgende kommentarer skal ses inden for denne ramme.

Anvendelse af EU ETS kvoter i non-ETS for visse lande

I forbindelse med vedtagelsen af de såkaldte 2030 mål fik en række lande, herunder Danmark, indført en "fleksibilitet" i form af at kunne anvende en ikke-defineret mængde kvoter fra ETS til at opfylde kommende forpligtelser for reduktioner i non-ETS.

Dette fandt Det Økologiske Råd ikke ønskeligt, men dog en bedre løsning end det oprindelige danske ønske om både at fjerne opdelingen i ETS og non-ETS og at inkludere transportsektoren under ETS.

Vi sagde samtidig, at en eventuel "fleksibilitet" skulle begrænses mest muligt og kun gælde for lande, som bevisligt overopfyldte med faktiske reduktioner i ETS-sektoren, som Danmark gør.

Endvidere foreslog vi, at overførslen af ubrugte kvoter i EU ETS bl.a. som følge af massiv indhentning af kreditter i EU ETS-systemet, skulle reduceres markant.

Der er som bekendt ikke sket den nødvendige justering af mængden af udledningsrettigheder / kvoter i EU ETS, hvilket betyder, at anvendelse af ETS kvoter til opfyldelse af non-ETS reduktionsforpligtelser har tvivlsom effekt - i bedste fald vil det have en klimaeffekt med mange års forsinkelse.

Anvendelsen af EU ETS i det foreslåede omfang bør derfor sammenkædes med og kun tillades sammen med en reel reduktion og udtag af de overskydende kvoter frem til 2020 og en kraftig forstærket reduktion af tildeling af nye kvoter frem mod 2030.

Modregning af reduktioner ved brug af LULUCF

Udledningerne fra non-ETS sektoren sker typisk fra tre hovedområder: Landbrugsdrift, transport og fossilt energiforbrug i bygninger og mindre industri.

I to af disse sektorer stammer udledningen af klimagasser fra afbrænding af fossile brændsler, mens udledningen fra landbrugssektoren i høj grad også sker som metan og lattergas.

Forslaget giver imidlertid mulighed for at kompensere en blivende målbar udledning af drivhusgasser fra afbrænding af fossile brændsler med en ikke-blivende ikke-målbar reduktion af udledning fra LULUCF. Dette er ikke hensigtsmæssigt og vil med garanti føre til en forøget belastning af klimaet.

Det bør derfor højst være muligt at kompensere med reduktioner i LULUCF for de udledninger, som kommer fra LULUCF anvendelser, fortrinsvis inden for landbruget.

Det bør ikke tillades at kompensere sikre, målbare og blivende klimagasudledninger fra afbrænding af fossile brændsler med usikre, ikke-målbare og ikke-blivende reduktioner i LULUCF-sektoren.

Gennemførelse af reduktioner i andre medlemslande

Forslaget lægger op til at der kan "sælges" op til 5 % af et lands årlige reduktionskrav til et andet land. Vi støtter, at der lægges låg over denne fleksible mekanisme ved at sætte maksimumskrav på 5 %. Vi mener dog også, at anvendelse af denne fleksibilitetsmulighed kræver, at landet overholder sin aftalte reduktionssti.

Salg af reduktioner i non-ETS bør kun kunne ske ved denne nationale mekanisme. Kommissionen foreslår derimod, at projektmekanismerne for projekter i andre lande inden for non-ETS sektoren, som er vedtaget med ETS-direktivet, fortsat kan udnyttes uden begrænsninger til opfyldelse af et lands reduktionsforpligtelse i non-ETS sektoren. Disse projektmekanismer har vist sig relativt problematiske og meget vanskelige at dokumentere og efterkontrollere.

Derfor bør de problematiske projektmekanismer i non-ETS sektoren ikke fremover kunne bruges til at opfylde de nationale non-ETS reduktions forpligtelser.

Hvis "tilladelsen" i Artikel 5, stk. 6 i forslaget til fortsat at anvende projektmekanismer fra ETS-direktivet i non-ETS sektoren alligevel fastholdes, må der ske en opstramning af kravene til dokumentationen i sådanne projekter samt gennemføres en meget skarpere og hurtigere kontrol af projekternes additionalitet og samt sikres en bedre undgåelse af dobbelttælling.

Muligheden for at "sælge" op til 5 % af de årlige reduktioner til andre lande bør desuden også årligt kontrolleres og håndhæves, hvilket bør skærpes i forslaget, ligesom der bør indføres

sanktioner ved landenes overtrædelse af reglerne, som medfører overskridelser af den fastlagte reduktionssti over årene.

Ses frem mod 2050 og de nødvendige 95 % reduktion af udledningen af klimagasser, er det dog tydeligt, at alle lande under alle omstændigheder skal have gennemført alle tiltag i hver deres land. Hvis lande anvender fleksibilitetsmulighederne vil de efter al sandsynlighed derfor alligevel blive nødt til at reducere maksimalt i eget land på et senere tidspunkt. Der er således højst tale om, at anvendelse af projektmulighederne i ETS-direktivet og de 5 % "salgsmulighed" i andre lande kan udskyde indsatsen i eget land. Den kan ikke træde i stedet for en fuld egen indsats helt frem til 2050.

Især for energieffektivisering i bygninger kan denne mulighed for udskydelse af indsats i eget land fordyre den samlede omstilling, idet energiforbedringer i bygninger er markant billigere at gennemføre samtidig med at bygningen alligevel skal renoveres af andre årsager. Og dette sker ikke særlig ofte.

Det står også klart, at transportsektoren under alle omstændigheder skal omlægges til anvendelse af ikke-fossile drivmidler, med meget høj energieffektivitet. Dvs. at transportmidler som drives ved afbrænding af brændsler, især de fossile, ikke er en del af løsningen i 2050. Det er simpelthen ikke muligt at gøre denne teknologi energieffektiv nok.

Der er derfor risiko for, at også den nødvendige omstilling inden for transporten forsinkes og fordyres ved anvendelse af "fleksibilitetsmulighederne".

Fastlæggelse af reduktionslinje

Forslaget må ikke belønne lande, som ikke har nået deres reduktioner i perioden 2012–2020. Heller ikke lande (som f.eks. Danmark), som har nået deres udledning tidligt i perioden f.eks. ved at overflytte affaldsforbrændingsanlæg fra non-ETS til ETS, bør belønnes. Denne overflytning har nemlig ikke medført reel reduktion, netop fordi ETS-systemet ikke fungerer pga. de alt for store kvotemængder.

Ved fastlæggelse af reduktionslinjen for reduktionskrav fra 2021 til 2030 må der som udgangspunkt for den lineære reduktionslinje vælges den laveste af enten den faktiske reduktion i 2020 eller den krævede gennemsnitlige reduktion over alle årene, således at lande, som har gennemført en egentlig og blivende reduktion frem mod et godt slutpunkt i 2020 bliver belønnet.

Den foreslåede metode med at anvende gennemsnittet af årene 2016, 2017 og 2018 kan risikere at belønne lande, som ikke forventes at opfylde reduktionsmålene i 2020 og lande, som har gjort en "fiktiv" indsats. Det vil ydermere risikere, at landene vil afholde sig fra at yde en indsats i årene 2019 og 2020, da de ikke reelt tæller med.

Mulighed for overførelse af reduktioner fra år til år

Forslaget lægger op til, at der for hvert år kan overføres op til 5 % af den årlige forpligtelse mellem årene i 2021 til 2029 ved at "låne" eller "sætte i banken".

Dette bør ændres, så det kun er muligt at "sætte i banken", dvs. at anvende overskydende tidlige reduktioner til opfyldelse af de følgende års forpligtelse.

For klimaet er det vigtigt, at reduktionerne sker hurtigst muligt i perioden, da det ikke er opnåelse af målene i 2030, som er væsentlige for klimaet, men derimod hvor stor klimagasudledningen er i hele perioden fra hvert enkelt land.

En mulighed for at "låne" op til 5 % af udledningerne fra året efter vil således føre til en forværring af klimaproblemerne, selv om landene opfylder målsætningerne i 2030.

For svage rapporteringskrav

Forslaget indeholder et rapporteringskrav, som følger den svage rapportering i UNFCCC processen, nemlig hvert femte år. Det vil i praksis betyde, at der kun bliver en omfattende gennemgang af landenes rapportering i 2027 og en i 2032. Det er helt utilstrækkeligt til at kunne agere i tide i forhold til manglende overholdelse af den årligt fastlagte reduktionslinje og anvendelse eventuelle "fleksibilitetsmuligheder" for reduktioner mellem landene.

Rapporterings- og kontrolkravet bør i stedet lægges sammen med de sammenlignelige øvrige årlige rapporteringskrav, som f.eks. ligger i regi af EED, og som er i gang med en strømlinet rapporteringsproces.

De fleste lande - om ikke alle - vil alligevel skulle opføre udledninger både fra ETS- og non-ETS sektoren årligt i forbindelse med det forventede resultat af strømliningsprocessen af rapporteringskrav. Det er således den årlige rapportering, som årligt bør gennemgås grundigt. Og det bør som nævnt ovenfor følges op med sanktioner over for lande, som ikke er på ret spor i forhold til den fastlagte årlige reduktionslinje.

Resume:

- Der skal indlægges opjusteringsmulighed for reduktionsmålene, så 2030 målene i perioden kan bringes til at flugte bedre med "slutmålet" med reduktioner i den høje ende af intervallet 80 – 95 % i 2050
- Anvendelsen af ETS kvoter til opfyldelse af non-ETS reduktioner forudsætter, at der udtages så mange kvoter fra ETS, at systemet i realiteten også virker

udledningsbegrænsende

- Indregning af reduktioner fra LULUCF må ikke anvendes til modregning af udledninger fra afbrænding af fossile brændsler i non-ETS sektorerne
- Salg af reduktioner til andet land må højst udgøre 5 % og skal kontrolleres årligt
- Salg af reduktioner til andet land må kun ske, hvis landet overopfylder i forhold til egen reduktionssti
- Anvendelse af projektmekanismerne i ETS direktivet for non-ETS sektorerne må ikke tillades
- Reduktionslinjen skal fastlægges, så den ikke favoriserer lande, som ikke har opfyldt deres 2020 forpligtelse
- Der må ikke "lånes" reduktioner af kommende år, kun overføres overskydende reduktioner
- Der skal ske rapportering og grundig kontrol hvert år for at sikre reel overholdelse af reduktionskrav
- Der skal indføres sanktioner for lande, som ikke overholder sin fastlagte reduktionssti

Med venlig hilsen

Søren Dyck-Madsen

Det Økologiske Råd

Til

Energistyrelsen

Att. skn@ens.dk, eta@ens.dk,
mas@ens.dk, malib@efkm.dk og subch@efkm.dk

Miljøbevægelsen NOAH
Nørrebrogade 39, 1
DK-2200 København N
Tlf. 35 36 12 12
noah@noah.dk
www.noah.dk

København, 3. august 2016

NOAHs kommentarer til

**Europa-Kommissionens forslag til byrdefordeling af EU's klimamål
for de ikke kvotebelagte sektorer (COM(2016) 482 final) (herefter 'Forslaget')**

NOAH tilslutter sig høringssvaret fra **92-gruppen**. Vi vil især fremhæve kritikken af den foreslåede fleksibilitet.

NOAH tilslutter sig ligeledes høringssvaret fra **Rådet for Bæredygtig Trafik**. Her vil vi især fremhæve de tre nævnte handlingsstrategier: "undgå at rejse, skifte til alternative transportmidler og forbedre/optimere vaner, teknologier og produkter. Der er rigelig med handlingsanvisninger at tage fat på."

NOAH har herudover følgende kommentarer til **Forslaget**:

Forslaget giver desuden indtryk af, at det primære formål i højere grad har været at sikre en byrdefordeling, som medlemsstaterne kan acceptere, end at bidrage til at undgå, at den globale gennemsnitstemperatur stiger mere end 2° C.

Forslaget er utilstrækkeligt i sin helhed. Og det indeholder redskaber, der efter vores mening vil underminere Forslagets erklærede hensigter.

Forslaget er utilstrækkeligt, fordi:

- 1. Det mangler et drivhusgasbudget**
- 2. 2030-målet er alt for svagt og 2021-udgangspunktet for højt**
- 3. Det foreslår en lineær reduktionssti**
- 4. Dets 'fleksibilitet' er designet som smuthuller**
- 5. Det overser outsourcete/importerede emissioner**

Vi må konkludere, at Europa-Kommissionen ligesom medlemsstaterne ikke tager klimaspørgsmålet – og klimaforskningen – alvorligt nok.

1. Manglende drivhusgasbudget

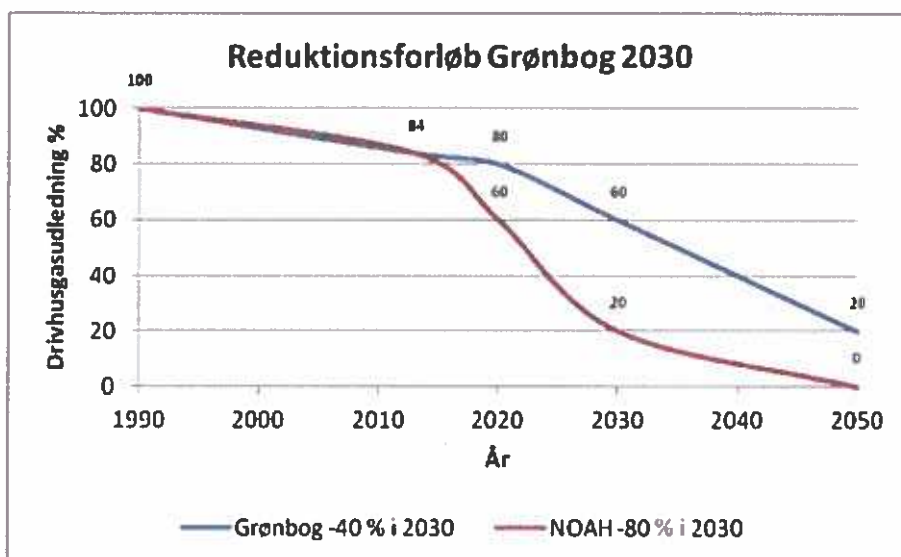
Konkret savner vi et drivhusgasbudget (GHG-budget) til at styre reduktionerne frem til en fuldstændig dekarbonisering - og dermed også for 2030-milepælen.

Vi har i høringssvar¹ vedrørende EU-grønbogen "En ramme for klima- og energipolitikkerne frem til 2030" påpeget den samme mangel og her beskrevet det, som vi anser som påkrævet:

"Grønbogens forslag om en 40 % reduktion til 2030 (1990-basis) er helt utilstrækkelig, fordi det er et mål, der bør realiseres på hjemmebanen allerede i 2020. Den globale klimasituation kalder på handling af langt mere vidtgående karakter end den nuværende. Både frem til 2020 og i perioden derefter.

Med afsæt i det globale 2-graders drivhusgasbudget og en retfærdig byrdefordeling kræver NOAH hjemlige EU-27 reduktioner på 80 % i år 2030 (1990-basis). Hertil skal lægges en reduktionsforpligtelse på andre 70 %, som EU's medlemsstater skal finansiere, og som skal realiseres i samarbejde med lande, der ikke selv kan finansiere de nødvendige drivhusgasreduktioner."

Ovennævnte er målene for hele økonomien.

Figur 1. Figuren viser Grønbogens reduktionssti (inkl. offsetting) samt NOAHs forslag til den hjemlige EU-27 reduktion (ingen offsetting) frem til 2050. NOAHs kurve afspejler, hvad vi skønner teknisk muligt i EU. Dertil skal lægges en forpligtelse på 70 % til reduktioner i fattige lande finansieret af EU-medlemsstaterne.

Opfordring:

Danmarks Regering og andre repræsentanter bør i EU arbejde for indførelse af budget for udledning af drivhusgasser som styringsredskab.

Danmarks Regering og Folketing må forpligte sig til at vedtage et nationalt budget for udledning af drivhusgasser som styringsredskab, selv om det ikke vedtages i EU.

¹ Høringssvar fra NOAH Energi og Klima vedrørende EU-Grønbogen

"En ramme for klima- og energipolitikkerne frem til 2030" <http://kortlink.dk/noah/cne7>

2. Målet for 2030

Det følger heraf, at vi finder **målet for 2030** alt for lavt sat også for de ikke-kvotebelagte sektorer (herefter 'non-ETS').

Vi vil pege på, at transportsektorens udledninger er vokset uhindret siden 1990 ud fra et ønske om vækst – og transporten er blevet set som en vækstfremmer snarere end en udgift.

Der er meget store uudnyttede muligheder for at reducere transportarbejdets **omfang**. Det vil ikke være nok at satse på teknologiske fremskridt (fx elektrificering) eller effektivisering (fx skrappe krav til emissioner per km).

Opfordring:

Danmarks Regering og andre repræsentanter bør i EU arbejde for vedtagelse af højere mål for reduktioner i udledning af drivhusgasser for at kunne leve op til EU's forpligtelser i forhold til opfyldelsen af Paris aftalens mål.

Danmarks Regering og Folketing må forpligte sig til at vedtage et nationalt mål for udledning af drivhusgasser som er lavere end det af EU fastsatte, hvis der ikke vedtages nye mål i EU.

3. Lineær reduktionssti

Artikel 4.2 foreslår EC en **lineær reduktionssti**, oven i købet med for høje start- og slutpunkter.

GHG-budgettet er så lille, at reduktionsstien nødvendigvis skal være eksponentielt aftagende. Kun på den måde kan EU opfylde sin fair share af opgaven med at begrænse de globale temperaturstigninger til max. 2° C.

4. Fleksibilitet

De nye **fleksibilitetsmekanismer** i Artiklerne 5, 6 og 7 (som beskrevet i *92-gruppens høringsvar*) smuthuller for Medlemsstaterne og svækker dermed en ambition, der i forvejen er alt for svag.

Mekanismerne fortsætter den forfejlede kvotehandelsfilosofi, der med ETS har vist sig ude af stand til at levere tilstrækkelige reduktioner. ETS har i stedet været en sovepude for EU, for medlemsstaterne og for de omfattede virksomheder – foruden en givtig levevej for firmaer, der handler med kvoter og en profitabel jagtmark for svindlere.

Forslaget linker de ikke-kvotebelagte sektorer til dette dysfunktionelle system. Det er ikke vejen frem. ETS skal afvikles, ikke udvides.

Forslaget giver endvidere i forhold til LULUCF (Artikel 11) mulighed for at kompensere "*for emissions from one land accounting category by removals from another land accounting category in their territory*". Denne 'netto' tilgang vil eksempelvis tillade dansk landbrugs fortsatte nedslidning af den organiske pulje i landbrugsjorden, hvis emissionerne herfra blot modvirkes af optag via den allerede planlagte øgede skovrejsning. Denne mulighed bør ikke kunne accepteres, da det er nødvendigt at vi arbejder på at bevare og øge kulstofbindingen på alle landskabskategorier, så jordens jord- og plantesystemer kan øge optaget af kulstof fra atmosfæren – både af hensyn til klimaet, og af hensyn til dyrkningsjordens frugtbarhed.

Opfordring:

Danmarks Regering, Folketing og andre repræsentanter bør i EU arbejde for lukning af smuthullerne.

Danmarks Regering, Folketing og andre repræsentanter må forpligte sig til IKKE at bruge smuthullerne, hvis de ikke fjernes.

5. Outsourcete/importerede emissioner

Forslaget er tavs om outsourcete/importerede emissioner. De fleste af disse hører under ETS, men både import af foder og biomasse til energi har betydning for non-ETS.

Danmark har ifølge Forslaget ret til at modregne en relativt stor mængde emissioner relateret til eventuelt netto-optag i LULUCF sektoren, som det fremgår af *ANNEX III/482*.

Når man ikke medregner de outsourcete emissioner, kan det være et incitament til at øge kulstofbindingen i dansk/europæisk område og samtidig øge importen af foder og biomasse fra lande, der ikke har samme reduktionsforpligtelser som EU og derfor er mindre opmærksomme på deres LULUCF-regnskab. Det vil ikke gavne det globale klima, og det understreger vigtigheden af at eventuelle nettooptag i LULUCF-sektoren ikke skal kunne erstatte drivhusgasreduktioner i non-ETS-sektorerne (som det også er beskrevet i *92-gruppens hørings svar*).

CO₂-emissionerne fra afbrænding af biomasse burde principielt høre under ETS, men sættes til nul ud fra betragtningen om, at de emissioner, der er forbundet med, at biomasse fjernes fra et landområde, skal opgøres under LULUCF. I *COM(2016) 479 final* understreges det, at LULUCF-opgørelserne derfor må udføres med præcision, men når det samtidig understreges (i Annekset til LULUCF) at "*Imported harvested wood products, irrespective of their origin, are not accounted for by the importing Member State [...]*" så bliver de præcise opgørelser af emissionerne inden for EU's egne grænser knap så betydningsfulde. Især ikke i en situation, hvor afhængigheden af importeret biomasse fra andre kontinenter øges. Ifølge EEA's "*Analysis of key trends and drivers in greenhouse gas emissions in the EU between 1990 and 2014*" er disse emissioner vokset ganske betydeligt 1990-2014, hvor 10 % af biomassen er importeret.

Følgende eksempler kan understrege, at de outsourcete emissioner set fra en dansk synsvinkel er betragtelige:

CONCITO har i 2014) anslået drivhusgaseffekten knyttet til den danske import af sojafoder til ca. 6 mio. tons CO₂e. (I beregningerne anslår CONCITO, at den gennemsnitlige nettoudledning ved produktion af soja er ca. 3,8 kg CO₂e/kg sojakage, når ILUC er medregnet). Dansk landbrug står i forvejen for meget store indenlandske emissioner, der helt overvejende er knyttet til den store animalske produktion, hvor mere end 80 % af landbrugsarealer anvendes til foderproduktion – med dertil knyttede store emissioner af lattergas.

Med hensyn til emissioner knyttet til afbrænding af bioenergi er det omkring 15 mio. tons CO₂e, der ikke indgår i den officielle statistik. Denne praksis er med til at lægge et røgslør ud over de nationale klimaregnskaber, og **Danmark bør bidrage til at denne praksis ophører hurtigst muligt.**

NOAH Friends of the Earth Denmark

v. Bente Hesselund Andersen, Henning Bo Madsen og Palle Bendsen

VedvarendeEnergi

VedvarendeEnergis kommentar til forslag til fordeling af EU's klimamål mellem EU-landene

VedvarendeEnergi opfordrer Danmark til at gå aktivt og konstruktivt ind i en styrkelse, vedtagelse og gennemførelse af dette forslag, så det sikrer både gennemførelse af EU's 40% reduktionsmål i 2030 og kan lede frem til de øgede ambitioner, som Paris-aftalen lægger op til med målet om at holde den globale temperaturstigning under 1.5 – 2.°C.

Vi mener at det danske mål om 39% reduktion 2005-2030 (hvoraf en del allerede er gennemført) er både opnåeligt og kan gennemføres med fordel for Danmark. Det omfatter bl.a. energibesparelser, omstilling fra olie og naturgas til opvarmning til fjernvarme, varmepumper m.m., omstilling til mere el i transporten, incl. eltog og elbusser, mere bæredygtig transportplanlægning og en indsats indenfor landbrug, incl. forslag som var indeholdt i kataloget til en klimaplan fra 2013. Derfor opfordrer vi til at Danmark som minimum aktuelt støtter de foreslåede reduktionsmål.

Vi mener at de foreslåede reduktioner er utilstrækkelige til at give EU's rimelige andel af de nødvendige globale reduktioner for et stabilt klima. I Paris-aftalen anføres at med de nuværende målsætninger, incl. EU's 40% målsætning, er forventede drivhusgasudledninger i 2030 55 GtCO₂e mens de for at nå aftalens målsætning ikke bør være over 40 GtCO₂e. Derfor opfordrer vi til at Danmark arbejder for at minimere de 4 fleksibiliteter, der er i forslaget incl. brug af kvoter fra kvotehandelssystemet (EU-ETS) m.m., selvom de umiddelbart reducerer behovet for en indsats i Danmark.

Vi foreslår at startpunktet for de enkelte lande i 2021 skal begrænses til at være mindre end det enkelte lands målsætning for 2020. Det aktuelle forslag med at bruge gennemsnit for 2016-18 er til fordel for lande, der ikke opfylder deres målsætning for perioden 2013-2020.

Vi mener at skiftet fra årlig (i aftalen for 2013-2020) til 5-årlig "compliance check" i forslaget og forslaget om at det første af disse tjek skal være i 2027 vil svække indsatsen og gøre det svært at følge op, hvis et land ikke reducerer som planlagt. Derfor foreslår vi at der som nu bliver årlige "compliance check". Det fremgår af forslaget at besparelsen ved omlægning fra årlige til 5-årige tjek er mindre end 1 mill €/år, hvilket langt fra retfærdiggør denne svækkelse.

Vi mener at mulighederne for at øge ambitionerne (artikel 14) er for svage og at evalueringen i 2014 bør flyttes til første halvdel af 2023, da den så kan bruges til det internationale review og "stocktake" i 2023, som er aftalt med Paris-aftalen.

Desuden vil vi gerne henvise til 92-gruppens hørings svar, som VedvarendeEnergi er medunderskriver af.

Uddybning og flere oplysninger ved politisk koordinator Gunnar Boye Olesen.

Klosterport 4 E, 1 sal
DK - 8000 Aarhus C
Tel: +45 86 76 04 44
www.ve.dk
D 3. august 2016
R Gunnar Boye Olesen
E olesen@ve.dk
Tek.: +45 86760444

DANSK
SKOVFORENING

Amalievej 20
1875 Frederiksberg C
Danmark

Telefon 3324 4266
info@skovforeningen.dk
www.skovforeningen.dk

Klima-, energi- og bygningspolitisk specialudvalg

jtj@ens.dk, skn@ens.dk, eta@ens.dk, piv@ens.dk
og hao@ens.dk

24. april 2015

Vedr.: Høringer i specialudvalget om håndtering af landbrug og LULUCF i rammerne for EU's 2030 Klima- og energipolitik og reduktionsmål i den ikke kvotebelagte sektor

Skovforeningen takker for muligheden for at komme med input der kan kvalificere Danmarks input til de to ovenstående høringer i EU.

Reduktionsmål

Det er svært at komme med direkte input til det konkrete spørgeskemaet om reduktionsmål for den ikke kvotebelagte sektor, men her vil vi gerne komme med nogle overordnede betragtninger set fra skovbrugets side.

Skovbruget i EU kan i høj grad bidrage til at sikre opfyldelse af en lang række af EU's klima og energipolitiske målsætninger.

Der kan produceres langt mere biomasse i skovene end der gør i dag og derved fremme skovenes rolle som CO₂-sink. Dette kan sagtens ske inden for rammerne af bæredygtig skovdrift. I en dansk kontekst kan henvises til rapport fra Københavns Universitet (KU): [Muligheder for bæredygtig udvidelse af dansk produceret vedmasse 2010-2100](#).

Skovens træer er højtydende, kan vokse på alle jordtyper og kan samtidig kan de også bruges til at forbedre frugtbarheden af degraderede landbrugsjord gennem skovrejsning.

Skovdyrkning er en meget skånsom og klimavenlig dyrkningsform og det kan undre, at der med tidens dobbeltfokus på udbytter og natur-, miljø- og klimahensyn ikke er mere positiv politisk interesse om skovenes produktionsmuligheder.

Der fokuseres i høj grad på skovrejsning som CO₂-sink og samt forlænget omdrift af eksisterende skov i nuværende politiker. Det er dog vigtigt at huske at det også er mulighed for at opfylde reduktionsmål gennem øgning af vedmasseproduktionen på skovarealerne og gennem substitution (materialer og energi).

LULUCF

I forhold til det andet spørgeskema om håndtering af landbrug og LULUCF i rammerne for EU's 2030 klima- og energipolitik har Skovforeningen følgende betragtninger:

At anvende mere træ til energiformål og dermed substituere fossile brændsler betyder ikke at skovens evne til at binde CO₂ forringes. For det første så binder skov i omdrift mere CO₂ end ikke drevne skove og for det andet kan produktionen i skovene sagtens øges og derved binde mere CO₂ samtidig med at fossile brændsler kan substitueres (se reference ovenfor). Dette også uden at det vil betyde nedgang i træ tilgængeligt til anden anvendelse (fx konstruktionstræ, møbler m.m.).

Skovforeningen mener derfor øgning af træproduktionen i eksisterende skove og gennem skovrejsning på degraderet landbrugsjord til substitution i energisektoren af fossile brændsler med fornybar energi fra biomasse samt øget brug af træ i byggesektoren og substitution af andre mindre miljøvenlige materialer vil være et vigtigt frem mod 2030.

Øgnings af træproduktionen i eksisterende skove og skovrejsning på degraderet landbrugsjord vil samtidig være de to mest lovende og omkostningseffektive foranstaltninger til reduktion af drivhusgasser.

Det er selvfølgelig klart at udvikling af avancerede biobrændstoffer baseret på træ (for eksempel termisk forgasning) til erstatning af fossile brændstoffer yderligere vil udnytte skovens potentiale. Det fortjener derfor mere opmærksom forsknings- og udviklingsmæssigt.

De største barrierer for at udnytte skovens potentiale i klimasammenhæng er, at der ikke findes en entydig klar politisk udmelding og på den anden side et stort pres for at forbeholde mere skov til biodiversitetsmål med en lavere vedmasseproduktion som resultat. For at skovejere i Europa vil investere i en øget produktion skal de være sikre på at de i sidste ende kan og må afsætte deres produkt.

Forsøg på at styre træmarkedet ved at foreslå krav om kaskadeanvendelse af træ er ligeledes en barriere. I en klimasammenhæng kan det virke helt hovedløst at kræve lavkvalitet træ transporteret over store afstande for at kunne udnytte det til varige produkter, frem for at brænde det af på et lokalt varmeværk.

Med venlig hilsen

Tanja Blindbæk Olsen